

ОСНОВЕН КРИВИЧЕН СУД СКОПЈЕ

ВО ОВА ИЗДАНИЕ:

Судот во бројки и случаи - трет квартал

1. Како се бришат осудите од казнената евиденција?
2. Еднакви мерила - образложени одлуки
3. Кога SKY ECC порака станува доказ?
4. Како се изведуваат докази во сложени предмети?
5. Компјутерска измама
6. Нема пробивање во систем, а има компјутерски криминал
7. Сајбер демнење - статистика и случаи

Интервју

Франц Петучниг

Проектен офицер, Мисија на ОБСЕ во Скопје
Регионален проект за набљудување судски процеси

U.S. Embassy North Macedonia

Chargé d'Affaires Nicole Varnes joined judges from the Skopje appellate district for a roundtable on complex organized crime and drug trafficking cases. She emphasized that efficient courts are vital...

 facebookapp

Сложените предмети од областа на организираниот криминал и трговијата со дрога бараат постојана размена на искуства меѓу судиите.

Професионалниот дијалог и споделувањето добри практики придонесуваат за поефикасно постапување и ја зајакнуваат соработката во справувањето со транснационалниот криминал.

Основен кривичен суд Скопје

*На тркалезната маса, организирана на 25 септември 2026 г. во Скопје, учествуваа судии од Основниот кривичен суд Скопје, Апелациониот суд Скопје и Врховниот суд.

На средбата учествуваше и судијата од Окружниот суд на САД, Пол Бајрон, чие учество придонесе кон продлабочување на професионалната соработка и размената на искуства.

Како се бришат осудите од казнената евиденција? ✨

РЕХАБИЛИТАЦИЈА

ИМАМЕ ЛИ ВТОРА ШАНСА?

ИНСТИТУТОТ „РЕХАБИЛИТАЦИЈА“ Е ЗАКОНСКИ МЕХАНИЗАМ КОЈ НА ГРАЃАНИТЕ КОИ БИЛЕ ОСУДЕНИ ИМ ОВОЗМОЖУВА ПОВТОРНО ДА ГО ВРАТАТ СТАТУСОТ НА НЕОСУДУВАНИ ЛИЦА. ЦЕЛТА Е ДА СЕ ПОНИШТАТ НЕГАТИВНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ОСУДАТА И ЛИЦЕТО ДА СЕ СМЕТА ДЕКА НЕ БИЛО ОСУДУВАНО. ПОДАТОЦИТЕ ЗА ИЗБРИШАНАТА ОСУДА СЕ СТРОГО ДОВЕРЛИВИ И НЕ СМЕАТ ДА СЕ НАВЕДУВААТ ВО УВЕРЕНИЈАТА КОИ ИМ СЕ ИЗДАВААТ НА ГРАЃАНИТЕ.

КАДЕ СЕ ПОДНЕСУВА БАРАЊЕТО?

БАРАЊЕТО (МОЛБАТА) ЗА **ЗАКОНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА** СЕ ПОДНЕСУВА ДО СУДОТ ШТО ЈА ВОДИ КАЗНЕНАТА ЕВИДЕНЦИЈА СПОРЕД МЕСТОТО НА РАЃАЊЕ НА ЛИЦЕТО, ДОДЕКА ЗА **СУДСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА** СЕ ПОДНЕСУВА ДО СУДОТ ШТО ЈА ДОНЕЛ ПРВОСТЕПЕНАТА ПРЕСУДА.

ШТО ПРОВЕРУВА СУДОТ?

КАЈ ЗАКОНСКАТА РЕХАБИЛИТАЦИЈА ПРОВЕРУВА ДАЛИ ИСТЕКОЛ ЗАКОНСКИОТ РОК И ДАЛИ ОСУДЕНИОТ ВО ТОА ВРЕМЕ НЕ СТОРИЛ НОВО КРИВИЧНО ДЕЛО, А КАЈ СУДСКАТА РЕХАБИЛИТАЦИЈА ДОПОЛНИТЕЛНО ГИ ЦЕНИ И ОДНЕСУВАЊЕТО ПО ИЗДРЖУВАЊЕТО НА КАЗНАТА, ПРИРОДАТА И ТЕЖИНАТА НА ДЕЛОТО, НАДОМЕСТУВАЊЕТО НА ШТЕТАТА И ДРУГИТЕ РЕЛЕВАНТНИ ОКОЛНОСТИ.

ОД КОГА СЕ СМЕТА РОКОТ?

РОКОТ НЕ СЕ СМЕТА ЕДНОСТАВНО ОД ДАТУМОТ НА ПРЕСУДАТА. КАЈ УСЛОВНАТА ОСУДА СЕ СМЕТА ОД ИСТЕКОТ НА ВРЕМЕТО ЗА ПРОВЕРКА, А КАЈ ПАРИЧНАТА И ЗАТВОРСКАТА КАЗНА — ОД ИЗВРШУВАЊЕТО, ОДНОСНО ИЗДРЖУВАЊЕТО, ЗАСТАРЕНОСТА ИЛИ ПРОСТУВАЊЕТО НА КАЗНАТА.

ШТО АКО БАРАЊЕТО Е ПОДНЕСЕНО ПРЕРАНО?

БАРАЊЕТО ЗА СУДСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА ТРЕБА ДА СЕ ПОДНЕСЕ ПО ИСТЕКОТ НА ЗАКОНСКИОТ РОК. АКО Е ОТФРЛЕНО КАКО ПРЕУРАНЕТО, МОЖЕ ПОВТОРНО ДА СЕ ПОДНЕСЕ ШТОМ ЌЕ ИСТЕЧЕ ТОЈ РОК. АКО Е ОДБИЕНО, ЗА ПОВТОРНО ПОДНЕСУВАЊЕ ТРЕБА ДА СЕ ПОЧИТУВА И ДОПОЛНИТЕЛЕН ЗАКОНСКИ РОК. ЗАТОА Е ВАЖНО ПРЕД ПОДНЕСУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ДА СЕ ПРОВЕРИ ДАЛИ СЕ ИСПОЛНЕНИ ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ.

ПРАВА НА ГРАЃАНИНОТ И ЗАШТИТА ОД СТИГМАТИЗАЦИЈА

КРАЈ НА „ВТОРАТА КАЗНА“

ПРАВНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ (ОГРАНИЧУВАЊА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ, ДОБИВАЊЕ ЛИЦЕНЦИ ИЛИ ЈАВНИ ФУНКЦИИ) НЕ СМЕАТ ДА ТРААТ ВЕЧНО И ДА СЕ ПРЕТВОРАТ ВО ДОЖИВОТНА СОЦИЈАЛНА ЕТИКЕТА.

ЗАШТИТА НА МАЛОЛЕТНИЦИ

КАКО ИСКЛУЧОК, ДРЖАВАТА ВОДИ ПОСЕБЕН РЕГИСТАР ЗА ЛИЦА ОСУДЕНИ ЗА КРИВИЧНИ ДЕЛА ПРОТИВ ПОЛОВАТА СЛОБОДА И МОРАЛОТ СТОРЕНИ ПРОТИВ МАЛОЛЕТНИЦИ. ОВИЕ ПОДАТОЦИ НЕ СЕ БРИШАТ И СЕ КОРИСТАТ ИСКЛУЧИВО ЗА ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА ДЕЦАТА.

ПРИВАТНОСТ ВО УВЕРЕНИЈАТА

ВО УВЕРЕНИЈАТА ОД КАЗНЕНАТА ЕВИДЕНЦИЈА ШТО ИМ СЕ ИЗДАВААТ НА ГРАЃАНИТЕ ЗА ПОТРЕБИ ВО ЗЕМЈАТА ИЛИ СТРАНСТВО, ИЗБРИШАНАТА ОСУДА ПОД НИТУ ЕДЕН УСЛОВ НЕ СМЕЕ ДА СЕ СПОМЕНЕ.

ОВОЈ ИНСТИТУТ Е НА ИСТА ЛИНИЈА СО НАЧЕЛОТО НА РЕСОЦИЈАЛИЗАЦИЈА: ТАА ОД ЕДНА СТРАНА Е НАГРАДА ЗА ДОБРОТО ОДНЕСУВАЊЕ НА ОСУДЕНОТО ЛИЦЕ, А ОД ДРУГА СТРАНА Е ПРЕВЕНТИВНА МЕРКА ШТО ГО ЗАБРЗУВА И ОЛЕСНУВА ПРОЦЕСОТ НА НЕГОВА СОЦИЈАЛНА РЕИНТЕГРАЦИЈА ВО ОПШТЕСТВОТО И ВЛИЈАЕ ТОЈ ВО ИДНИНА ДА НЕ ВРШИ НОВИ КРИВИЧНИ ДЕЛА. ВОЕДНО ОВА ОБЕЗБЕДУВА ВКЛУЧУВАЊЕ НА ОСУДЕНОТО ЛИЦЕ ВО ЖИВОТОТ НА СЛОБОДА ПО ИЗДРЖАНАТА КАЗНА.

Видови на рехабилитација:

а) Законска рехабилитација (Бришење по сила на закон)

Се применува по истекот на одредени рокови, доколку во тој период не сте сторице ново кривично дело.

б) Судска рехабилитација (Бришење со одлука на суд)

Се применува за потешки казни и се поведува исклучиво по барање на граѓанинот.

Во 2026 година, досега судот донел одлуки по **717** барања за бришење осуди од казнената евиденција, од кои **46** се однесуваат на предмети од Одделот за организиран криминал.

Правно мислење*

Кога постапката за бришење на осуда, која подлежи на законска рехабилитација, е поведена по барање на осуденото лице, надлежен суд за бришење на осудата е судот што ја води казнената евиденција според местото на раѓање на осуденото лице.

ЗОШТО Е ОВА ВАЖНО:

Рехабилитацијата ја потврдува хуманата и социјалната улога на правниот систем. Таа има двојно значење: на поединецот му ја враќа целосната лична и професионална слобода, а на општеството му враќа продуктивен и ресоцијализиран член, со што долгорочно се намалува ризикот од повторување на кривичните дела.

За да биде успешен овој процес, правото на втора шанса мора да биде оперативно, ефикасно и брзо достапно во практиката, а не само формално запишано право на хартија. Враќањето на статусот на неосудувано лице е клучниот чекор кон целосна реинтеграција во заедницата.

*правното мислење е издадено од Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Северна Македонија, на седницата одржана на ден 18.03.2026 година

ЕДНАКВИ МЕРИЛА - ОБРАЗЛОЖЕНИ ОДЛУКИ

Судската практика како основа за доследно одлучување и еднаквост пред законот

ЕДНАКВИ КРИТЕРИУМИ

ПОЕДИНЕЧНА ОДГОВОРНОСТ

Зошто е важна доследноста?

Уставната еднаквост се остварува и преку начинот на кој судовите ги толкуваат и применуваат законите. Во предмети со суштински исти правно релевантни околности треба да се применуваат еднакви мерила. Различното постапување треба да се заснова на релевантни разлики и да биде убедливо образложено.

Каква улога има судската практика?

Во нашиот правен систем претходните судски одлуки не се самостоен, формален извор на правото. Сепак, нивните образложени правни ставови служат како ориентир за доследна примена на законите. Судот треба да објасни зошто претходното толкување е применливо во конкретниот предмет или зошто отстапува од него.

Еднаквост во постапката

Кога има повеќе обвинети, секој треба да има еднаква можност за одбрана, изјаснување за доказите, предлагање докази и изложување аргументи. Истовремено, судот ја оценува положбата и одговорноста на секој обвинет поединечно. Еднаквите мерила затоа не подразбираат ист исход за сите.

Одлуки достапни за јавноста

Јавното објавување на судските одлуки овозможува да се види како се применува законот и како се образложуваат заклучоците. Улогата на Врховниот суд во обезбедувањето единство во примената на законите ја потврдува важноста на воедначената судска практика за правната сигурност и довербата во судството.

ШТО ЗНАЧИ ОВА ЗА ГРАЃАНИНОТ?

За граѓанинот е важно да знае дека неговиот случај ќе биде оценуван според истите правни мерила како и другите споредливи случаи. Доследната судска практика му помага да разбере како се применува законот и што може да очекува од судската заштита. Ако судот одлучи поинаку во сличен случај, важно е јасно да ги образложи причините.

Еднаквоста пред законот не значи дека сите мора да добијат иста одлука или казна. Секој случај има свои околности, а одговорноста се утврдува поединечно. За граѓанинот е суштинско разликите во одлуките да произлегуваат од доказите и правно релевантните околности, а судот да образложи на разбирлив начин како дошол до заклучокот.

Кога SKY ECC порака станува доказ?

Може ли една порака, прочитана сама за себе, да ја открие целата вистина?

SKY ECC КОМУНИКАЦИЈАТА НИЗ СУДСКАТА ОЦЕНКА: ИДЕНТИТЕТ, КОНТЕКСТ И ПОТВРДА СО ДРУГИ ДОКАЗИ

*Објавувањето, освен начелото за транспарентност, има и информативен карактер со цел унапредување на правната сигурност и правната култура, преку увид во конкретни пресуди.

АВТЕНТИЧНОСТ, ИНТЕГРИТЕТ И ЦЕЛОСНОСТ НА ДИГИТАЛНИОТ МАТЕРИЈАЛ

Може ли судот да ја утврди доказната вредност на една порака без да го оцени нејзиниот контекст и поврзаноста со останатите докази?

Од дигитална порака до доказен заклучок се стигнува со проверка: кој ја испратил, што значи во контекстот на разговорот и дали кажаното се потврдува со други докази.

Кај SKY ECC корисникот не се идентификува на вообичаениот начин, преку телефонски број и претплатнички податоци. Поврзаноста на конкретно лице со SKY ID се утврдува преку содржината на разговорите, прекарите, фотографиите, локациите и другите околности, анализирани заедно со останатиот доказен материјал.

При оценката на комуникацијата, судот ги разгледува автентичноста, интегритетот и целосноста на дигиталниот материјал. Тоа значи дека проверува дали комуникацијата потекнува од изворот на кој му се припишува, дали има основ да се сомнева во нејзина измена и дали достапната комуникација овозможува пораките да се разберат правилно во нивниот контекст. Една издвоена порака може да добие поинакво значење кога ќе се прочитаат пораките што претходат и/или следуваат по неа.

Содржината се споредува и со независни докази, како снимки од видеонадзор, податоци од гранични премини, фотографии, материјални траги и искази на сведоци. Не е неопходно секоја порака да има посебна потврда. Важно е доказите, оценети заедно, да даваат логична и непротивречна слика за настаните.

Поврзаноста на едно лице со комуникацијата сама по себе не ја утврдува неговата улога или одговорност. Заклучокот зависи од неговото конкретно однесување и од целината на доказите.

Пресуда број КОК 117/24 и 128/24 од 15/07/2025

Доказната вредност на дигиталниот доказ, како што се шифрираните комуникации, во кои влегува и SKY ECC, не се состои само во содржината на пораките, туку во правилно разбирање на содржината, утврдување кој стои зад конкретниот SKY ID и поврзување со други докази.

Кај SKY ECC не постои класичниот начин на идентификација преку телефонски број и претплатнички податоци. Идентитетот на корисникот се утврдува преку содржината и контекстот на комуникацијата — начинот на изразување, прекарите, фотографиите, локациите и други околности, поврзани со останатиот доказен материјал. Само врз основа на целината на доказите може да се заклучи дали постои кривично дело и каква е конкретната улога на инволвираните лица.

ПРАВНА ПОЕНТА

Судот оценува: дали SKY ECC комуникацијата потекнува од изворот на кој му се припишува, дали има основ за сомнеж дека е изменета и дали пораките имаат хронолошки и содржински контекст. Недостигот од одделни технички податоци, вклучително и метаподатоци, сам по себе не ја прави содржината недоверлива, но се зема предвид при оценката на доказот.

Правната поента е во поврзувањето на комуникацијата со другите докази. Судот проверува кој комуницира, што произлегува од разговорот, кога се одвивал и дали потоа следувале настани што одговараат на кажаното. Не треба секоја порака поединечно да се докажува; важно е пораките од комуникацијата, ценети во корелација со доказите од други извори, да формираат логична и непротивречна целина.

СУДСКА ПРАКТИКА

Како се изведуваат докази во сложени предмети?

Дали мора секој документ да се прочита, а секоја снимка да се репродуцира во целост?

Начин на изведување на доказите

Ефикасното изведување на доказите не значи скратување на доказната постапка или изведување на помал број докази, туку нивно добро организирање, структурирање и презентирање според нивната релевантност. Не треба да се поистоветува изведувањето на доказот со неговото целосно репродуцирање.

Целта е доказната содржина да стане предмет на расправа и оценка, а не секој документ механички да се прочита во целост. Кога другата странка не се согласува со повлекување на доказниот предлог, судот не е обврзан автоматски да го изведе доказот. Тој самостојно оценува дали доказот е релевантен и потребен за утврдување на одлучувачките факти и одлучува дали предлогот за негово изведување ќе го прифати или одбие.

Доказите треба да бидат однапред систематизирани. Во сложени предмети листата на докази треба да се организира според одделни фактички целини или настани опфатени со обвинението. Доказите потоа се изведуваат според таа логична структура. Кога еден доказ се однесува на повеќе фактички целини, тој се изведува еднаш, а потоа се упатува на веќе изведениот доказ, наместо повторно да се презентира.

Не се изведува секој доказ на ист начин и во ист обем. Начинот и обемот на изведувањето треба да зависат од доказната релевантност и од она што е потребно за правилно разбирање на доказот. Претседателот на судечкиот совет ја контролира организацијата и редоследот на изведувањето, водејќи сметка за ефикасноста и економичноста.

Кај писмените докази – доказно, а не механичко читање. Не е неопходно секоја исправа да се чита од првиот до последниот збор. Треба да се идентификува доказот и да се презентира релевантниот дел од неговата содржина, односно делот со кој се докажува определен факт. Кај документи чија доказна вредност произлегува од нивниот вид, број, датум или издавач, доволна е нивна идентификација и, по потреба, презентирање на делот што е релевантен за конкретниот факт. Доколку повеќе документи имаат исто доказно значење, нивната содржина се презентира сумарно, со јасно наведување што се докажува со нив.

Кај електронските и видео-доказите се презентира релевантната содржина. Кај видеоснимка не се репродуцира целото времетраење доколку доказната теза се однесува на конкретен временски сегмент. Одбраната треба да има можност да укаже на друг сегмент доколку тој е релевантен за поткрепа на тврдењата што ги изложува.

Кај вештачењето – вештакот не треба да го „чита“ својот наод. Писмениот наод веќе им е достапен на странките. Усното испитување треба да служи за негово објаснување, појаснување и проверка: што било предмет на вештачењето, која методологија е применета, кои се клучните заклучоци и што е спорно во стручниот дел.

ЗОШТО Е ОВА ВАЖНО?

ЕФИКАСНА СУДСКА ПОСТАПКА НЕ ЗНАЧИ ПОМАЛКУ ДОКАЗИ ИЛИ ПОМАЛКУ ПРАВА ЗА СТРАНКИТЕ. КОГА ДОКАЗИТЕ СЕ ИЗВЕДУВААТ ПО ЈАСЕН РЕДОСЛЕД И СЕ ПОСОЧУВА ДЕЛОТ ОД НИВНАТА СОДРЖИНА ШТО Е РЕЛЕВАНТЕН ЗА КОНКРЕТЕН ФАКТ, ПОЛЕСНО СЕ РАЗБИРА КОЈ ФАКТ СЕ ДОКАЖУВА СО КОЈ ДОКАЗ.

СТРАНКИТЕ МОРА ДА ИМААТ МОЖНОСТ ДА РАСПРАВААТ ЗА ДОКАЗИТЕ И ДА УКАЖАТ НА ДЕЛОВИ ОД ДОКАЗНИОТ МАТЕРИЈАЛ ШТО МОЖАТ ДА ВЛИЈААТ НА РАЗБИРАЊЕТО И ОЦЕНКАТА НА ДОКАЗИТЕ. СО ВАКВИОТ ПРИСТАП СЕ ИЗБЕГНУВА ОПТОВАРУВАЊЕ НА ПОСТАПКАТА СО МЕХАНИЧКО ЧИТАЊЕ ДОКУМЕНТИ ИЛИ РЕПРОДУЦИРАЊЕ СНИМКИ ВО ЦЕЛОСТ.

КОМПЈУТЕРСКА ИЗМАМА ПРЕКУ ФИКТИВНО ВРАБОТУВАЊЕ И ЕЛЕКТРОНСКИ БАРАЊА ЗА КРЕДИТ

Како невистинит работен статус влијаел врз електронското одобрување кредити

1 Механизам со поделени улоги

Во конкретниот случај, повеќе лица, по претходен договор и со поделени улоги, воспоставиле механизам за прибавување противправна имотна корист од финансиски друштва преку создавање привид дека определени лица се во редовен работен однос и ги исполнуваат условите за одобрување кредит.

2 Лажни исправи и пријавување

За таа цел биле изготвени и употребени лажни исправи – полномошна, обрасци и овластувања – врз основа на кои пред Агенцијата за вработување биле пријавувани лица како вработени во правни лица, иако таков работен однос фактички не постоел.

3 Електронски евиденции

Во реализацијата на дејствијата биле користени и податоци обезбедени преку електронскиот систем на Фондот за здравствено осигурување, со што во електронските евиденции бил создаден привид за постоење на работен статус и исполнетост на условите поврзани со вработувањето.

4 Барања во туѓо име

Врз основа на така создадените невистинити податоци, преку електронските апликации на повеќе финансиски друштва биле поднесувани барања за кредити во име и за сметка на лицата чии лични податоци и документи биле употребени.

5 Електронска обработка и исплата

При електронската обработка на барањата, системите на финансиските друштва, потпирајќи се на внесените податоци за наводното вработување и работниот статус, генерирале резултат дека се исполнети условите за одобрување и исплата на кредитите. По таквата обработка биле одобрени и исплатени повеќе парични износи.

6 Повторување на дејствијата

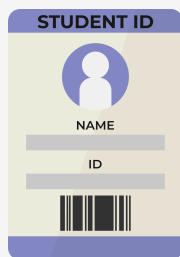
Дејствијата биле повторувани во определен временски период, со користење на истиот начин на постапување, исти или слични електронски механизми и претходно воспоставена поделба на улогите меѓу учесниците.

СУШТИНА НА СЛУЧАЈОТ

Привидниот работен статус бил искористен како основ за електронско одобрување и исплата на кредити.

КОГА ВНЕСУВАЊЕТО НЕТОЧЕН ПОДАТОК СТАНУВА КОМПЈУТЕРСКА ИЗМАМА?

НЕМА ПРОБИВАЊЕ ВО СИСТЕМ, А ИМА КОМПЈУТЕРСКИ КРИМИНАЛ

НЕТОЧЕН ДАТУМ, ВИСТИНСКА ШТЕТА

Случајот се однесува на обвинет кој работел како советник за продажба. Во два наврати во компјутерскиот систем на компанијата внел неточни датуми за важноста на лични исправи.

Поради тоа, системот ги прифатил исправите како важечки и овозможил да се изготват претплатнички договори и да се набават мобилни телефони по субвенционирана цена. Обвинетиот потоа ги презел телефоните и прибавил противправна имотна корист.

ОДЛУКА НА СУДОТ

Со пресудата К бр. 349/26 од 05/05/2026 г. клучно е што неточниот податок го променил резултатот од електронската обработка. Ако бил внесен вистинскиот датум на важност, системот не би ги генерирал тие договори. Токму оваа поврзаност меѓу внесениот податок, резултатот во системот и прибавената корист е суштината на кривичното дело Компјутерска измама од член 251-6 став 1 од Кривичниот законик.

Дејствијата биле преземени двапати, во краток период, на ист начин и преку истиот систем, со користење на истите работни овластувања. Затоа, во овој случај тие се оценети како продолжено кривично дело во смисла на член 45 од Кривичниот законик.

Случајот покажува дека компјутерска измама може да се изврши и без пробивање во систем. Доволно е лице со пристап до него намерно да внесе невистинит податок, со што ќе предизвика неточен резултат од електронската обработка и ќе прибави противправна имотна корист.

ПРАВНА ПОЕНТА

Компјутерска измама може да се изврши и од лице кое има овластен пристап до системот. Одлучувачко е дали тоа лице намерно внело невистинити податоци, дали тие податоци предизвикале неточен резултат при електронската обработка и дали со тоа прибавило противправна имотна корист. Во овој случај, неточниот датум овозможил да се создадат договори што системот инаку не би ги генерирал.

Со ваквото постапување се остварени законските обележја на кривичното дело Компјутерска измама од член 251-6 став 1 од Кривичниот законик: внесување невистинити податоци, предизвикување невистинит резултат при електронската обработка и постапување со намера за прибавување противправна имотна корист.

Бидејќи дејствијата биле преземени во два наврати, во краток временски период, на ист начин, преку истиот компјутерски систем и со искористување на истите работни овластувања, тие претставуваат продолжено кривично дело во смисла на член 45 од Кривичниот законик.

Компјутерска измама не мора да значи „хакирање“

ЗОШТО Е ОВА ВАЖНО

Важно е јавноста да разбере дека компјутерска измама не мора да значи „хакирање“. И лице со дозволен пристап може да го злоупотреби системот: намерно да внесе невистинит податок, со што ќе предизвика неточен резултат заради противправна имотна корист. Тоа е поентата на член 251-6 став 1 од КЗ во овој случај.

Случајот покажува и зошто точноста на податоците и нивното ажурирање е важна во секојдневните услуги. Еден погрешен датум може да изгледа како ситна административна грешка, но кога е внесен намерно и го менува исходот во системот, може да има кривично-правно значење

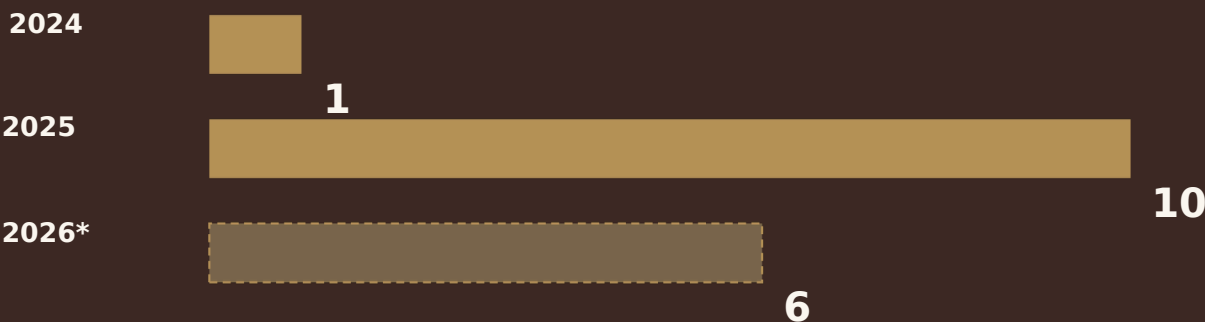
ОКТОМВРИ 2026 • МЕСЕЦ НА САЈБЕР-БЕЗБЕДНОСТА

САЈБЕР-ДЕМНЕЊЕ

Границите важат и онлајн.

Повтореното несакано контактирање може да има кривично-правни последици и кога се врши преку дигитални средства.

ПРЕСУДИ ЗА ДЕМНЕЊЕ • ЧЛЕН 144-а ОД КЗ

*2026: податоци до 30.09.2026; годината е во тек. Бројките се за член 144-а од КЗ

РЕЛАТИВНО НОВО КРИВИЧНО ДЕЛО

Демнењето е воведено со член 144-а од КЗ преку измените објавени во „Службен весник на РСМ“ бр. 36/2023, на 17 февруари 2023 година.

Статистика:

Во 2025 година, обвинети биле 10 лица, од кои 9 мажи. Оштетени биле 10 лица: 6 жени, 3 мажи и 1 дете.

Во 2026 година, досега, обвинети се 6 лица, сите мажи. Оштетени се 7 лица, од кои 6 жени.

Статистиката покажува дека жените се најзастапени меѓу оштетените, а мажите меѓу обвинетите во овие предмети за демнење. Во 2025 година, жените сочинуваат 60% од оштетените, а во 2026 година досега — околу 86%. Меѓу оштетените има и мажи и дете, што покажува дека демнењето може да засегне различни лица. Овие податоци ја нагласуваат потребата од препознавање и пријавување на демнењето и заштита на оштетените.

Што значи тоа во дигиталниот простор?

Сајбер-демнењето е дигитален начин на вршење на демнењето. Повторени несакани пораки и повици, упорно контактирање преку нови профили или злоупотреба на лични податоци можат да ги исполнат обележјата на делото кога предизвикуваат несигурност, вознемиреност или страв за сигурноста на лицето или нему блиско лице.

Зошто да зборуваме за ова во октомври?

Сајбер-безбедноста ја опфаќа и личната сигурност онлајн. Познавањето на ова дело им помага на граѓаните да препознаат повторено вознемирување и да разберат дека за демнење не е неопходен физички напад.

ПРЕПОЗНАЈ • ЗАЧУВАЈ • ПРИЈАВИ

Одбивањето контакт треба да се почитува. Зачувај ги пораките, повиците, профилите и датумите што го покажуваат повторувањето. Ако се соочуваш со следење или вознемирување, пријави во полиција или во јавното обвинителство.

ДЕМНЕЊЕ ПО РАЗДЕЛБА

Несакани повици и следење: случај од судската практика К.бр.659/24 од 27.09.2024

Дали претходната врска го оправдува контактот што другото лице го одбива?

Случајот

Од 23 март до 10 април 2023 година, обвинетиот повторено настојувал да воспостави несакан контакт со сопругата, од која бил разделен. Таа го напуштила поради семејно насилство и имала намера да поведе бракоразводна постапка.

Тој секојдневно доаѓал пред нејзиното работно место, ја набљудувал и ѝ упатувал повици преку „Вибер“. По работното време ја следел и ѝ префрлал за разделбата. Продолжил и покрај нејзиното одбивање контакт, предизвикувајќи несигурност и вознемиреност.

Одлуката на судот

Судот изрекол **условна осуда со заштитен надзор** и обврска за користење на слободното време според оценка на надлежниот орган согласно закон (член 56 став 1 точка 8 од КЗ), во траење од **две години од правосилноста на пресудата**.

Зошто е избрана оваа мерка?

Судот ги оценил возраста, вработувањето, обврските кон малолетното дете, каењето и свеста за забранетоста на дејствијата. Оценил дека надзорот и исполнувањето на обврската можат да придонесат за промена на однесувањето и спречување повторно кривично дело.

Што е демнење?

Член 144-а став 1 од КЗ опфаќа повторено неовластено следење, прогонување, мешање во личниот живот или настојување да се воспостави несакан контакт, вклучително преку средства за комуникација.

Со однесувањето треба да биде предизвикано чувство на несигурност, вознемиреност или страв за сопствената сигурност или сигурноста на блиско лице.

Зошто став 2 во врска со став 1?

Став 2 е потешката форма кога делото е сторено спрема лице со кое сторителот е или бил во интимна врска, или спрема дете. Пропишана е казна затвор од шест месеци до пет години.

Во овој случај, покрај обележјата од став 1, постои и претходната брачна и интимна врска. Разделбата не ја исклучува оваа законска заштита.

Што значи заштитниот надзор?

Мерката носи конкретна обврска и следење на нејзиното исполнување. Непочитувањето доведува до отповикување на условната осуда и извршување на утврдената казна затвор, согласно законските услови.

ПОУКА ЗА ГРАЃАНИТЕ

Претходно воспоставена релација (интимна врска) не дава за право за повторено несакано контактирање и следење. Демнењето може да се врши и преку телефон или апликации, без физички напад. Важно е да се препознае повторувањето на однесувањето и неговото влијание врз сигурноста на лицето.

член 144-а

Кога несаканиот контакт станува демнење?

Повтореното следење, чекање пред домот или работното место, како и упорното јавување или испраќање пораки спротивно на волјата на лицето, може да претставува демнење. Правно значајни се повторувањето на неовластеното однесување и предизвиканото чувство на несигурност, вознемиреност или страв за сопствената сигурност или сигурноста на блиско лице.

Мора ли да има физички напад?

Физичкиот напад не е услов за постоење на демнењето.

За постоење на кривичното дело демнење од член 144-а став 1 од Кривичниот законик, не е пресуден односот меѓу сторителот и оштетеното лице, туку повторено неовластено следење и упорно настојување да се воспостави несакан контакт, кое предизвикува чувство на несигурност, вознемиреност или страв за сопствената сигурност или сигурноста на блиско лице.

Мора ли лицата да биле во врска претходно?

Основната форма на демнењето не бара претходна интимна врска, ниту постоење на каков било друг однос/релација. Законот предвидува потешка форма кога делото е сторено спрема сегашен или поранешен интимен партнер, или спрема дете.

*Во овој извадок е опишано одбиено додворување, а не претходна интимна врска.

Демнење

Следење до работното место

01 Што утврдил судот?

Во 2023 година, обвинетиот повторно неовластено ја следел оштетената, која претходно го одбила неговото додворување. Со дејствијата ѝ предизвикал чувство на несигурност и вознемиреност.

02 Како се одвивало следењето?

Обвинетиот ја чекал на автобуска постојка пред таа да замине на работа. Се качувал во истиот автобус, ја набљудувал и се симнувал на истите постојки, движејќи се зад неа.

Потоа ја чекал пред ординацијата во која работела, до завршувањето на смената, и ја следел при враќањето. Од доставениот извадок произлегува дека следењето било континуирано, до и од работното место.

03 Како е казнет?

За кривичното дело демнење од член 144-а став 1 од Кривичниот законик, судот изрекол условна осуда, со која утврдил казна затвор од три месеци. Казната нема да се изврши доколку обвинетиот не стори ново кривично дело во рок од една година од правосилноста на пресудата.

Зошто е ова правно значајно?

Судот го разгледувал **повтореното однесување како целина**: чекањето, набљудувањето и следењето, заедно со предизвиканата вознемиреност и несигурност.

ПОУКА ЗА ГРАЃАНИТЕ

Одбивањето контакт треба да се почитува.

Самото одбиено додворување не е кривично дело, но повтореното неовластено следење што предизвикува несигурност, вознемиреност или страв може да претставува демнење. Лицето има право да се движи и да работи без такво вознемирување.

ИНТЕРВЈУ

ФРАНЦ ПЕТУЧНИГ

ПРОЕКТЕН ОФИЦЕР, МИСИЈА НА ОБСЕ ВО СКОПЈЕ
РЕГИОНАЛЕН ПРОЕКТ ЗА НАБЉУДУВАЊЕ СУДСКИ ПРОЦЕСИ

1. Во кои области проектот може да придонесе за зајакнување на владеењето на правото: ефикасноста, транспарентноста, интегритетот, пристапот до правда или довербата на јавноста?

Проектот на ОБСЕ за набљудување на судски процеси во Западен Балкан, финансиран од ЕУ, применува повеќедимензионален пристап во набљудувањето и анализата на кривичните постапки, земајќи ги предвид применливите домашни и меѓународни стандарди за правично судење.

Пилот-иницијативата „Организациски план за ефикасно и економично водење на постапките“ на судиите од Специјализираното судско одделение за судење на предмети од областа на организираниот криминал и корупцијата при Основниот кривичен суд Скопје, претставува конкретен пример за тоа како наодите и препораките произлезени од набљудувањето на судењата можат да придонесат во креирањето на иницијативи развиени и спроведени од самите судски професионалци.

Колку е важно да има континуиран мониторинг?

Проектот придонесува и преку присуството на обучени набљудувачи на јавните судски рочишта. Нивната улога не е да ја оценуваат или коментираат основаноста на поединечните предмети или судските одлуки, туку да ги набљудуваат постапките во однос на применливите домашни и меѓународни стандарди за правично судење и да идентификуваат пошироки трендови и системски прашања. Ова обезбедува дополнителен извор на професионални и независни информации кои можат да придонесат во дискусиите за судската практика и можните области за унапредување.

Вашата порака е:

Јавниот пристап до информации, со целосно почитување на применливите законски барања во однос на личните податоци, доверливоста и правата на учесниците во постапките, може да им помогне на граѓаните подобро да разберат како се спроведува правдата.

“

„Е-ВЕСНИКОТ ЌЕ БИДЕ ПРЕТСТАВЕН КАКО ЕДНА ОД ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ НА РЕГИОНАЛНАТА КОНФЕРЕНЦИЈА НА РЕГИОНАЛНИОТ ПРОЕКТ ЗА НАБЉУДУВАЊЕ НА СУДЕЊА ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН, ШТО ЌЕ СЕ ОДРЖИ ВО БУДВА, ЦРНА ГОРА, НА 26–27 ОКТОМВРИ 2026 ГОДИНА.“

ОСНОВЕН КРИВИЧЕН СУД
СКОПЈЕ

ОСНОВЕН КРИВИЧЕН СУД СКОПЈЕ

Ви благодариме што го прочитавте ова издание на Е-весникот на Основниот кривичен суд Скопје. Нашата цел е преку јасни, навремени и разбирливи информации да придонесеме кон поголема информираност на јавноста и подобро разбирање на работата на судот.

Напомена: Содржините во Е-весникот имаат информативна и едукативна цел. Тие не претставуваат правен совет, не влијаат врз тековни или идни постапки и се објавуваат со почитување на начелата на независност на судот, презумпција на невиност, заштита на личните податоци и правата на странките во постапката.

Основен кривичен суд Скопје
Е-билтен, број 3, октомври 2026
Адреса: Булевар „Гоце Делчев“ б.б, 1000 Скопје,
Република С Македонија
Контакт телефон: +389 25103102
Е-пошта: osnoven1s@yahoo.com,
contact@osskopje1.mk
Веб страна: Основен кривичен суд Скопје Почетна

Лице за заштита од укажувачи:
Радмила Стаматовска
Контакт телефон: 076/484-889
Е-пошта: ukazuvaci@osskopje1.mk

Портпарол: Дејан Ристовски
Контакт телефон: 075/311-914
Е-пошта: dejan.ristovski@osskopje1.mk

Импресум:

Главен уредник, судија Фанка Јанчулева – Михаиловска, Претседател на Специјализираното судско одделение за судење кривични дела од областа на организираните криминал и корупција

Соработници: Лидија Петровска и Славица Наумова - Јосифовска, судијки во Специјализираното судско одделение за судење кривични дела од областа на организираните криминал и корупција, Членки на Кривичниот совет – Оддел за организиран криминал и корупција;

Ова издание е подготвено во рамки на соработката помеѓу Основниот кривичен суд Скопје и ИМПЕТУС – Центар за интернет, развој и добро управување, со цел унапредување на транспарентноста, отчетноста, правната едукација и пристапот на јавноста до судската практика.

www.impetus.mk